

Biskop eller partiledare?

För dem som hävdar Svenska kyrkans katolska arv har biskopsämbetet varit avgörande. Det hör, har man sagt, till kyrkans *esse*, det som en kyrka inte kan vara utan, och man har framhållit och varit djupt tacksam över den i Svenska kyrkan obrutna handpåläggningskedjan från apostlarna till vår egen tid.

I många av kontinentens reformerade kyrkor avskaffades biskopsämbetet, men i Sverige överlevde det reformationen, inte bara till funktion, utan också till innehåll genom bevarad lärosuccession och vinningssuccession. Under de gångna 500 åren har biskoparnas inflytande och plats i kyrkolivet varierat, men ämbetet har varit en ecklesiologisk realitet. Under 1900-talet ökade i Svenska kyrkan förståelsen för biskopsämbetets betydelse för kyrkan som helhet. Denna insikt kom inte minst i ljuset av de ekumeniska kontakterna, där Svenska kyrkans historiska ämbete blev en tillgång; hon kom av andra att uppfattas som en brokyrka. Under Johannes Paulus II:s pontifikat inbjöd biskopen av Rom till en dialog om de svenska och finska kyrkornas ämbete. Inviten var nog så viktig eftersom ett samtal förutsätter att det finns något att samtala om. Men det var då det.

De som i Svenska kyrkan har hävdar att biskopsämbetet hör till kyrkans *esse* har också vetat att biskopsämbetet är större än dess innehavare. Biskoparna har därför erhållit långt större respekt än deras personliga kvaliteter och uppträdanden förtjänat. Den kritik som ändå ofta har framförts har haft kärleken till ämbetet som drivkraft.

Biskopens uppdrag är alldeles unikt och kan inte jämföras med en chefsfunktion vilken som helst. Biskopen är naturligtvis chef – stiftschef – men uppdraget kan innehållsligt inte reduceras till detta. Till det unika hör det sätt på vilket biskopen är knuten till kyrkan genom att lokalt närvarandegöra kyrkan i dess fullhet – *ubi episcopus ibi ecclesia* (där biskopen är, där är kyrkan; Ignatiusbrevet, 110-talet e.Kr.). Biskopen hör alltså helt samman med kyrkan, och som innehavare av ämbetet i dess fullhet sänder han präster och diakoner till församlingarnas tjänst. Det finns alltså inget självständigt i biskopsämbetet; det relaterar helt till kyrkan, hennes tro och liv.

Häri ligger också ämbetets auktoritet. Avlägsnar sig ämbetsbärarna från denna tro och tradition, om ämbetet tillåts fungera som en plattform för att driva andra uppfattningar än kyrkans, då har biskopsämbetet omvandlats till något annat. Då är inte längre bäraren en representant för kyrkan i dess fullhet, vare sig i meningen kyrkans tro eller Guds folk. Det är också på denna punkt som dagens biskopar är i färd med att alldeles reducera sin betydelse, ja rentav att avskaffa det som gör biskopen till biskop.

I ärlighetens namn har förutsättningarna för att vara en verklig biskop kraftigt försämrats. Genom de förändringar som införts genom nuvarande *Kyrkoordning* avskaffades, trots försäkringar om motsatsen, Svenska kyrkans episkopala struktur. Biskoparna framträder idag primärt som stiftschef, och kopplingen till övriga ämbetsbärare är minst sagt oklar. Mot bättre vetande förnekar ofta biskoparna själva detta faktum. Just därför skulle man kunna

förvänta mer av dem, att de av egen kraft och vilja valde att utöva en reell biskoplig tillsyn och själavård, och att de förde vidare apostlarnas tro i sin undervisning.

Bevarad viginingsuccession är väsentlig, men denna står inte för sig själv, utan förutsätter också en lärosuccession. Frågan måste ställas: I ljuset av vad biskoparna offentligt lär, både var och en för sig och genom de uppenbara heresier som accepteras i kollegialitetens namn, kan man fortsatt tala om en apostolisk lärosuccession förvaltd av biskoparna? Vad blir det av biskopsämbetet när dess innehavare främst är garanter för en politiskt beslutad ordning, och/eller som ett slags teologiskt avantgarde, som för Svenska kyrkan allt längre bort från den kristna trons mittfåra? Om biskopens första uppgift är att bevara apostolisk tro, vad ska man tro när biskopar, aktivt eller genom tystnad, underminerar eller till och med river ned densamma? Vad säger detta om Svenska kyrkan?

Biskopens första uppgift är att i trohet bevara den lära som kyrkan under sekler har mejslat fram under den helige Andes ledning. I detta bevarande uppdrag måste de ge upp sin egen teologi, sin egen tro eller brist på tro. Biskoparna måste vara kyrkans teologer, där mitra och kräkla medför ett annat ansvar än doktorshatten.

Hur har det blivit så här? Varför premieras i Svenska kyrkan teologisk originalitet eller rent av heresi? Hur kan sådana avsteg från tron framställas som exempel på personlig mognad? Ja, sättet att idag välja biskop i Svenska kyrkan skiljer sig föga från hur partiledare tas fram. Tämligen idéfattigt presenteras ett antal kyrkliga hel- eller halvkändisar, dvs. sådana som regelbundet figurerar i *Kyrkans Tidning* eller bloggvärlden. Nomineringen sker helst via s.k. sociala media, vilket garanterar att eftertanken hos förslagsställaren kan vara obefintlig. Bland de uppkastade namnen kan sedan de olika nominerings- och intressegrupperna välja vem just de skall föra fram, naturligtvis utan större bakgrundskontroll. Vinner valet gör sedan den som med sina privata åsikter lyckas tillfredsställa flest och samtidigt irritera minst. Eller så är valet så politiskt riggat, att inte ens de grövsta grodor påverkar negativt.

Denna valprocedur är ovärdig varje kyrka med självaktning. Proceduren är farsartad, och resultatet blir genomgående därefter. Genom nuvarande valsysteem får kyrkan de biskopar hon förtjänar; de blir en spegelbild av valmanskårens tro – men framför allt otro.

Biskopens alldeles specifika uppdrag som utgår från att biskopen helt och hållet relaterar till kyrkan och kyrkans tro, det förs åt sidan till förmån för funktionen som opinionsbildare och åsiktsmaskin. De valda blir först och främst ett slags partiledare.

Men kyrkan är något mer än ett åsiktsflöde. De privata tankar och åsikter som numera är centrum i biskoparnas kommunikation kan förvisso i akademisk mening vara intressanta, men de uttrycker alltmer sällan kyrkans tro. Genom att privatisera biskopsämbetet, genom att förvandla det till en plattform för egna åsikter, idéer och visioner, har biskoparna de facto undergrävt ämbetets auktoritet. Endast vinningen garanterar inte denna auktoritet.

När det givna och nödvändiga sambandet mellan biskopen och kyrkan, mellan biskopens ord och kyrkans tro, har reducerats eller upphört genom biskoparnas eget handlande, då blir de blott och bart stiftschefer och representerar inte längre kyrkan på ett autentiskt sätt. De

representerar på sin höjd de politiskt och kulturellt inflytelserika kretsar som låg bakom att de blev stiftschefer och talespersoner för deras idéer, samtidens idéer. Och då måste man tyvärr konstatera, att där biskopen är, där är inte nödvändigtvis kyrkan.